

OMUL NOU— UN IMPERATIV IMPUS DE REALITĂȚI

■ HORIA
LOVINESCU

Congresul educației politice și al culturii socialiste și, mai ales, marea Expunere făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a prilejuit, între altele, definirea funcției culturii într-un context politic și filozofic atât de vast încât l-aș numi istoric, mi se par încă o dovadă a preciziei științifice cu care intervine partidul la momentul potrivit în toate sectoarele existenței noastre. Tocmai caracterul acesta de necesitate, de oportunitate, în sensul cel mai propriu al cuvântului, îi acordă o însemnătate majoră. Este, în adevăr, încă un prilej de a defini conceptul nostru despre educație politică și cultură, de a pune în lumină interdependența celor două noțiuni, de a face bilanțul activității ideologice în anii care au urmat Plenarei din 1971 și care au fost marcați de documentele de partid de o importanță capitală și, mai ales, este momentul în care apar cu claritate premisele și necesitatea unei noi etape în activitatea ideologico-educativă, necesitate dictată de dezvoltarea impetuoasă a vieții noastre sociale și politice din ultimii ani. Cincinalul revoluției tehnico-științifice nu este de imaginat fără o creștere calitativă și cantitativă a activității ideologice, în toate domeniile. Omul nou nu este un deziderat idealist, el reprezintă un imperativ impus de realități.

Pentru a mă referi la domeniul nostru strict, cred că trebuie remarcat că, în acești ani, în viața teatrală nu s-a urmărit numai aplicarea hotărârilor Plenarei din 1971 și a celorlalte documente de partid, ci că, în spiritul lor, au apărut inițiative creatoare care, în urma Congresului, vor fi dezvoltate și îmbogățite. Am în vedere în special două aspecte pozitive: îndepărtarea de stihia birocrației și manifestarea unui dinamism real în activitatea teatrelor și a forurilor de conducere. Aceasta nu înseamnă, desigur, că a dispărut orice urmă de birocrațism și că unele acțiuni bine intenționate nu au rămas încă formale. Pe mine, termenul acesta nu mă înspăimîntă, atunci când el nu ascunde inerție, ipocrizie, neputință. În activitatea culturală nu putem găsi întotdeauna, de la început, mijloacele perfecte de realizare a intențiilor noastre. Cadrul formal e o nece-

sitate apriorică, cu condiția ca el să fie umplut progresiv cu substanță vie, pierzînd, astfel, orice urmă de convenționalism.

Cînd spun aceste lucruri, mă gîndesc la supraviețuirea unei oarecare lipse de operativitate în politica de alcătuire a repertoriilor, la improvizările care mai apar în relația teatru-public, ca și în relația teatru-mișcarea artistică de amatori; în sfîrșit, la timiditatea cu care sînt încercate formele noi.

Asupra acestor chestiuni voi reveni plecînd de la examinarea sumară, dar concretă, a activității Teatrului „Nottara“.

Pot afirma, fără urmă de demagogie, că Plenara din 1971 a marcat pentru noi un moment de răscruce. Dovadă că nu spun vorbe în vînt sînt înseși realizările ultimilor ani, consemnate și subliniate de public, de forurile de conducere, de presă — atît în țară cît și în străinătate. Și aici nu e vorba doar de unele succese, asociate cîteodată și cu rezultate mediocre, ci de o restructurare a modului de a gîndi, de respectarea unor coordonate ideologice ferme, de sporierea responsabilității colective, de cîștigarea treptată a simțului perspectivei. Căci, o instituție, ca să fie vie, trebuie să se gîndească pe sine în viitor, să-și proiecteze peste ani viitoarea sa imagine.

Pînă la Plenara din 1971, am condus Teatrul „Nottara“ timp de șase ani. A fost, pentru acest teatru, o perioadă de înviorare, manifestată prin înprospătarea cadrelor, lărgirea repertoriului modern, stimularea debuturilor, găsirea de forme noi și, mai ales, printr-o atmosferă de febrilitate și căutare. Nu e mai puțin adevărat, însă, că neglijanța unor repere ideologice precise și o insuficientă muncă politică au dat naștere și la multe erori și confuzii, la un spirit eclectic, la improvizatii și aproximație. Pot acum judeca lucrurile autocritic, cu deplină franchețe și calm, recunoscînd că sursa principală a erorilor amintite consta în concepția individualistă de conducere. Dar, chiar erorile comise au îngăduit ca, după Plenara din 1971, să putem proceda la o reconsiderare serioasă a activității noastre, reconsiderare care a dat roade, dar care mi

se pare, mai ales, fertilă pentru viitor. Căci, socotesc că procesul este departe de a fi încheiat, el e deschis și renașterea teatrului e doar în mers.

Principalele direcții în care s-a acționat, în urma apariției documentelor de partid, au fost: întărirea organizației de partid și, ca atare, a rolului conducător al partidului în instituție, lărgirea sistematică, progresivă, a conducerii colective, prin crearea a numeroase forme de consultare și deliberare, ceea ce a dus la creșterea sensibilă a sentimentului de răspundere colectivă, în sfârșit, o politică repertorială clară și fermă, în centrul căreia vom așeza, pentru viitorii ani, contribuția noastră la stimularea unei dramaturgii originale, sarcină pe care o considerăm de importanță cultural-istorică.

Avertismentul dat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că poporul „așteaptă opere de o mai mare valoare, profund educative prin adevărul și forța lor dinamizatoare”, nu poate rămâne fără ecou.

După cum se poate vedea, aceste direcții de acțiune sînt departe de a fi epuizate, ele urmînd să fie dezvoltate în ceea ce aș îndrăzni să numesc noua etapă a Teatrului „Nottara”, etapă care va fi marcată decisiv de prezentul Congres al educației politice și al culturii socialiste. În numele colectivului artistic pe care-l conduc, în numele meu, ca scriitor, doresc să asigur conducerea partidului că vom face tot ceea ce este omenește cu putință ca principiile cuprinse în Expunere să devină însăși rațiunea noastră de activitate pentru viitor.

VOCAȚIA EDUCATIVĂ A TEATRULUI ROMÂNESC

■ CONSTANTIN
MĂCIUCĂ

De la începuturile sale, teatrul românesc și-a asumat o declarată vocație educativă, dar niciodată ea nu s-a exercitat mai intens și mai iradiant decît în această perioadă — fertilizată și purtată spre noi înfăptuiri de spiritul revoluționar al Programului ideologic, de viziunea cutezătoare a Programului partidului — perioadă în care poporul nostru traduce în termenii realității cele mai grandioase proiecte din istoria sa. Spiritul mobilizator al acestui timp mareț, polarizînd monolitice energiile poporului, este însuflețit de personalitatea cu totul remarcabilă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui activitate focalizează însăși istoria României contemporane.

În Expunerea făcută la Congresul educației politice și al culturii socialiste, străbătută de un incandescent patriotism, în care vibrează simțămintele și sînt cristalizate gîndurile întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o nouă și strălucită contribuție, teoretică și practică, ce va înfrîni profund dezvoltarea politică, socială și culturală a țării noastre, în neîntrerupta ei

ascensiune. Precizarea sferei și conținutului umanismului revoluționar, într-o largă perspectivă politică și filozofică, situarea patriotismului socialist pe verticala tradiției naționale și în orizontul societății contemporane, relevarea cu o pregnanță excepțională a fizionomiei spirituale a poporului nostru, examinarea aspectelor fundamentale ale procesului creației literar-artistice, în indisolubila relație dintre artă și politică — pentru a mă referi numai la cîteva din problemele cardinale ale acestui document de partid de valoare deosebită — cuprind orientări dintre cele mai importante și pentru fundamentarea esteticii marxist-leniniste, pentru definirea originalității spirituale a poporului român, a specificului său național.

Dînd viață înalțelor cerințe ale Programului ideologic, orientărilor și indicațiilor din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, cultivînd în rîndul colectivelor artistice conștiința activismului cultural, C.C.E.S. a elaborat și a promovat o concepție unitară de dezvoltare a activității teatrale, determinînd o mutație semnificativă în viziunea și orientarea acesteia, eliberînd-o, în mare măsură,

de inerție, empirism, spontaneitate, situind-o în planul unei politici teatrale comprehensive, exprimând, cu o amplitudine necunoscută pînă acum, spiritul revoluționar, devotamentul față de partid și popor, respectul pentru menirea majoră a artei.

În structura repertoriului, conceput ca un program național, menit să reflecte și să militeze pentru sistemul de valori al socialismului, dramaturgia originală s-a bucurat de o poziție dominantă, ca rezultat al dinamizării consecvente a scrisului inspirat din tumultul vieții contemporane. Stimulînd capacitatea de creație a scriitorilor români, maghiari, germani și de alte naționalități, aparținînd tuturor generațiilor, îmbogățind patrimoniul de sensibilitate al artei noastre, a fost statornică o ambianță efervescentă de apropiere a artei de izvoarele vieții, de cultivare a originalității și de diversificare stilistică. Îndrăznim să afirmăm că în nici o altă perioadă nu s-au înregistrat modalități dramaturgice atît de variate, precum drama politică, drama socială, drama psihologică, drama poetică, drama istorică sau teatrul documentar, ilustrate cu opere convingătoare, care și-au cîștigat drept de cetate în fondul activ al dramaturgiei contemporane.

Arta spectacolului, beneficiînd de același climat tonic, receptiv înnoirilor, avid de trăire artistică autentică, a cunoscut o polihromă arborescentă de formule spectaculare, îmbogățind atribuțiile specifice ale școlii românești de teatru, una dintre cele mai individualizate pe plan mondial, slujită cu credință de acești minunați actori pe care un dramaturg îi numea, aforistic, „soldați în serviciul comandat al Jîmbii române”.

Preocuparea susținută a C.C.E.S. pentru înflorirea armonioasă a mișcării artistice de spectacol a condus la revitalizarea activității unor teatre din țară, sufocate pînă nu de mult de inerție și platitudine, care, într-un lucid și perseverent efort de redefinire a profilului, de extindere și îmbunătățire a programului educativ — dimensionînd artistic funcția politică a acestuia, valorificînd pluralient aptitudinile educative ale artei — s-au impus cu autoritate, nu numai ca centre regionale de acțiune culturală și estetică, ci și ca factori de emulație pe plan național.

Colaborarea susținută și fructuoasă a Direcției instituțiilor de spectacol cu secția de dramaturgie a Unirii Scriitorilor, numeroasele consfătuiri de lucru cu actorii, regizorii, criticii teatrali sau întîlnirile în cadrul colocviilor și simpoziunilor, activizînd procesul de democratizare a vieții instituțiilor de spectacol, au avut un efect pozitiv, angajînd mai direct toți acești factori în realizarea unei arte autentice, ofensive, cu amplă rezonanță în conștiința publicului.

Transformările calitative survenite, confirmînd justetea principiilor și orientărilor înscrise în Programul ideologic, subliniază cu

deosebită vigoare atașamentul oamenilor de teatru români, maghiari, germani și de alte naționalități față de nobilele idealuri ale socialismului, adeziunea deplină la politica internă și externă a partidului, și exprimă, în același timp, hotărîrea lor de a milita, alături de toți oamenii de cultură, de întreg poporul, pentru ridicarea pe noi culmi a civilizației materiale și spirituale a patriei noastre.

Desigur, activitatea teatrală n-a fost scutită de unele neîmpliniri, determinate de o insuficiență fermitate ideologică și exigență artistică. Numai astfel pot fi explicate spectacolele mediocre prezentate de teatre care dispun de regizori și actori valoroși, spectacole permise cu justificate rezerve de către spectatori; numai astfel pot fi explicate concesiile făcute unor texte minore, produse ale pastişei literare, sau unor piese în care destinul social al individului era înlocuit cu un destin ontologic. Selecția din dramaturgia străină contemporană nu s-a făcut în toate cazurile pe baza unor criterii riguroase, acceptîndu-se în structura repertoriului și piese facile, de o slabă calitate estetică, care n-au contribuit la cultivarea gustului public. În domeniul spectacolului, în situații izolate, unii regizori au fost tentați să absolutizeze convenția teatrală, în detrimentul conținutului social. Încurajînd inovații adevărat creatoare, condiție indispensabilă pentru efflorescența artei, va trebui să combatem cu energie tentația spre experimentul formalist, artificial, înțeles ca o exercitare gratuită, narcisistă, a virtuozității calofile sau interpretative. Responsabilitatea pentru asemenea carențe ale activității revine, desigur, teatrelor, dar, în egală măsură, și comitetelor județene de cultură și educație socialistă și celui al municipiului București, precum și Direcției instituțiilor de spectacol artistic, care n-au desfășurat totdeauna o muncă de îndrumare pe măsura cerințelor actuale.

În spiritul înaltelor orientări și indicații din magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, instituțiile de spectacol artistic sînt date să determine o creștere sensibilă a calității activității, lor, promovînd o artă pentru noi și pentru azi, cu o percutantă forță de intervenție socială. Impri-mînd activității un spirit profund partinic, ridicînd la cotele superioare ale contemporaneității exigențele ideologice și estetice, ne angajăm, cu toată ființa morală, să acționăm cu neistovită energie, fortificată de o întransigentă principialitate marxist-leninistă, pentru înfăptuirea politicii culturale a partidului nostru, pentru neconținută și fecundă angajare a artei spectacolului în procesul de îmbogățire a universului spiritual al oamenilor muncii, în vederea formării omului nou, cu o conștiință avansată, cu o structură etică pe măsura acestui ev al certitudinii și îndrăzelni. Vom stimula pe mai departe crearea unor opere dramatice care,

reflectând dinamismul revoluționar al societății noastre, să fie demne, prin valoarea lor, de impresionantele împliniri ale prezentului; să dea expresie artistică, urmînd chemarea secretarului nostru general, măreției omului contemporan, în a cărui fizionomie spirituală să fie sintetizate esența umanist-revoluționară a societății noastre, grandoarea și semnificația istoriei pe care o făurim. Identificînd viața teatrului cu viața societății, vom fi profund preocupați să amplificăm, într-o înțelegere superioară, cadrul de afirmare a originalității personalităților creatoare, spre a investi arta teatrală cu o mai marcată notă de inedit și varietate, pentru că valoarea unei culturi este validată, în ultima instanță, de calitatea operelor, de rezistența lor artistică și de relieful personalităților creatoare.

Sîntem chemați să intensificăm acțiunea modelătoare a teatrului, să-i sporim forța de penetrație în masă, prin noi modalități de spectacol. În vederea accentuării procesului de educație patriotică a maselor, în spiritul respectului față de trecut, al dragostei față de prezent, al încrederii în viitorul țării, ca o formă specifică de contribu-

ție la îmbogățirea epopeii naționale, ne propunem, de pildă, să realizăm în aer liber, pe marea scenă a istoriei naționale, spectacole populare, veritabile „sărbători ale cetății”, cu piese de evocare a trecutului de luptă; să generalizăm spectacolele de sunet și lumină, în care cuvîntul, muzica, ecranul pot produce o răscolitoare emoție artistică, însuflețind mărturia gravă, de necontestat, a vestigiilor și monumentelor unei istorii scrise prin înălțătoare fapte de eroism de un popor ale cărui aspirații supreme au fost întotdeauna progresul social, libertatea și neafirmarea.

Animați de conștiința răspunderii pe care o avem față de societate, în acest moment, cînd trebuie să integrăm mai profund teatrul în viața patriei, ne angajăm în fața partidului să milităm cu convingere pentru continuă perfecționare a activității instituțiilor de spectacol, pentru creșterea rolului educativ al acestora, prin creații de o elevată calitate artistică, cu nobila finalitate de a spori aportul maselor la opera de ridicare a societății noastre pe treapta superioară a socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism.

PONDEREA TEATRULUI ÎN CADRUL CULTURII SOCIALISTE

■ VALENTIN
SILVESTRU

Lucrările Congresului educației politice și al culturii socialiste au, în aceste zile, o mare densitate. E și firesc; în cursul dezvoltării s-au acumulat, și în acest domeniu, un număr foarte mare de probleme care-și revendică dezbaterea și solicită soluții în sensul noilor realități. De aceea, pornind de la experiența partidului nostru, care a organizat congrese periodice pentru alte categorii de activiști și oameni ai muncii din industrie și agricultură, propun ca și Congresul educației politice și al culturii socialiste să nu rămînă un eveniment singular, să se instituționalizeze, să aibă loc cu o periodicitate asemănătoare celorlalte manifestări evocate.

Vă rețin atenția, onorat prezidiu și respectat auditoriu, asupra unor aspecte pro-

blematică dintr-un domeniu artistic care e, azi, la noi, extrem de popular, domeniul teatrului.

Înainte de a expune o conferință pe teme artistice, într-o sală de 1000 de oameni, am întrebat dacă printre cei prezenți este cineva care n-a fost niciodată la teatru. Întrebarea a stîrnit ilaritate; nu, nu era nimeni care să nu fi fost vreodată spectator. Totuși, în urmă cu numai un sfert de secol, la o asemenea întrebare s-ar fi primit multe răspunsuri negative. De atunci, odată cu dezvoltarea literelor și artelor, teatrul și-a sporit și el considerabil spațiul de activitate și raza de acțiune, ponderea sa în cadrul culturii socialiste a devenit remarcabilă. În majoritatea județelor țării, in-

situația teatrală e principalul for irradiant de cultură, emblemă spirituală a ținutului. După Congresul al XI-lea al partidului, creația teatrală a primit un impuls puternic. În timp ce în multe țări teatrele se închid sau capătă alte destinații, iar numeroase trupe sînt obligate să itinezere veșnic, fără local stabil, la noi s-au dat în folosință noi spații teatrale, clădirile Teatrelor Naționale din București, Craiova și cea a Teatrului de Stat din Tg. Mureș fiind adevărate palate ale culturii, cu o dotare tehnică de nivel mondial și cu posibilități vaste de desfășurare a activității. În ultimii cinci ani s-au prezentat pe scenele țării peste 300 de piese românești. S-au afirmat peste 30 de regizori tineri. În majoritatea colectivelor teatrale a scăzut sensibil media de vîrstă a trupeii actricești. Cifra spectatorilor e în creștere, iar în ultimele două stagioni s-a înregistrat o affluentă de public neobișnuită.

Au avut loc și continuă să se organizeze festivaluri zonale însoțite de dezbateri de creație, simpozioane de teatrologie, colocvii pe specialități, unele instituționalizîndu-se, cum sînt cele de la Piatra Neamț, Cluj-Napoca, Bacău, Bîrlad, Satu Mare, Iași, Timișoara, Craiova și, evident — deși, din păcate, nu în primul rînd —, București. Un rol însemnat în inițierea acestor forme de opinie publică specializată și în stimularea lor îl are Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale, secția de critică a asociației asigurînd, îndeobște, cadrul colocvial.

Totuși, între potențialul creator actual al mișcării teatrale românești și numărul realizărilor memorabile e un decalaj pe care, în unele perioade, îl face și mai sesizant aglomerările de piese fără suflu și cu idei mici, sărace artistic, neatrăgătoare, și felurite bagatele din cîmpuri literare străine — care nici nu rezistă în confruntarea cu cele mai bune drame și comedii românești —, precum și spectacole mediocre, înghetate meșteșugărește, în pripă, cu coeficient redus de gândire. În unele din aceste cazuri factorii responsabili din teatre invocă dificultăți administrative sau de altă natură. Dar, de vreme ce, în aceleași condiții, unele instituții alcătuiască și realizează programe ambițioase și originale, iar altele lincezesc în platitudine și anonim, înseamnă că în acest domeniu acționează și puternice elemente subiective, cum ar fi îndrăzneala creatoare sau, respectiv, lipsa de îndrăzneală, capacitatea de a reuni talentele într-un efort de ansamblu bizuit pe idei novatoare, sau incapacitatea de a angaja echipa de creație pe un drum fertil.

Acum capătă și în domeniul teatral o importanță nouă factorul de conducere și modalitățile moderne de conducere colectivă calificată. Comitetele de oameni ai muncii din teatre ar avea nevoie de sprijinul unor foruri de lectură prealabilă; noi avem o admirabilă tradiție, a comitetului de lec-

tură, alcătuit din scriitori, artiști, critici și istorici literari, comitet care studia piesele și le recomanda, adevînd programul literar la necesitățile instituției. Acum, sarcina aceea stă, în multe cazuri, pe umerii unui singur secretar literar, iar în alte cazuri nu stă pe umerii nimănu. Direcția instituțiilor de spectacole din Consiliul Culturii și Educației Socialiste a avut, în ultimii doi ani, cîteva remarcabile inițiatives de constituire a unei metodologii repertoriale. S-a întocmit, pentru prima oară în țara noastră, o cataloghiere a tuturor pieselor românești. Se fac anual studii asupra mișcării pieselor, echilibrului compartimentelor repertoriale, indicilor de prezență ai diverselor literaturi pe afișul global al unei stagioni. Dar acest efort se cuvine a fi depus, pe latura sa principală, în primul rînd de către teatre.

Marile deosebiri de putere artistică a instituțiilor de artă teatrală ridică și problema unei posibile reconspetării a hărții teatrale a țării în contextul mutațiilor esențiale care s-au produs în ultimele două decenii în geografia politică, economică și culturală a patriei. La treizeci de kilometri de Cluj-Napoca există un teatru, la Turda, care nu-și justifică existența, sînt perioade în care trupa locală dă în oraș cîte două reprezentații pe lună; aici ar putea fi o filială a Naționalului clujean. În schimb, în orașul Hunedoara nu există teatru. Sînt și alte situații asemănătoare. În același timp, se conturează și o problemă nouă, aceea a studierii modului în care anumite teatre mari din țară, Teatrele Naționale, Teatrul din Tg. Mureș, cele din Arad, Constanța, Brașov și altele s-ar putea profila ca centre de cultură teatrală, cu un program complex de manifestări, în care să între nu numai spectacolele obișnuite, și în care, pe baza muzeului, a bibliotecii și cu sprijinul unui colectiv de activiști să se desfășoare un ansamblu de cercetări și inițieri teatrale, sesiuni teatrologice, cursuri de formare și instruire a artiștilor amatori, confluente fertile între teatru, poezie, muzică, pictură, artă decorativă, și unde, evident, să fie sediul unor acțiuni periodice de anvergură republicană.

Firește, toate acestea solicită un program vast și foarte cuprinzător, pe o perspectivă mai îndelungată, nu numai de la o stagionă la alta, cum se face, în genere, acum. Acest program presupune și o mai sistematică difuziune în teritoriu a celor mai bune spectacole românești, precum și măsuri de pătrundere, în straturi mai adînci ale populației, a operei teatrale. Poate că ar fi nimerit să se țină festivaluri de teatru național și în orașe unde nu există instituție profesionistă, ca de exemplu la Drobeta-Tr. Severin ori la Tulcea, Bistrița, Hunedoara, Vaslui. Firește, dacă s-ar ține anual, s-ar traduce deplin în viață recomandarea făcută

în cuvîntarea atît de bogată în substanță a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a se asigura cel mai larg cadru emulativ talentelor artistice. În foarte cuprinzătoarea Expunere a secretarului general al partidului s-a vorbit și despre sarcinile criticii literare și artistice. Critica teatrală își are partea ei de merit în afirmarea puternică a acestei arte și a cunoscut și ea, în ultimii ani, o creștere în direcția studiului teoretic, a analizei specializate; au apărut și aici talente noi. Totuși, noi nu dăm încă artei teatrale tot ajutorul necesar, ne cantonăm adesea în recenzie rutinieră — generalizînd vag experiențele înaintate — rămînem la adjectivări și clișee verbale, combatem ineficient platitudinea, impostura, nu contribuim îndeustul la ierarhizările de valoare, la etalonarea calitativă a ceea ce e autentic în arta modernă

și la discernerea a ceea ce e fals și mimetism. Nu sînt de acord cu cei ce se interesează numai de teatrul local, fie el chiar cel din București. Există un singur teatru românesc, cu 43 de scene, criticul dramatic veritabil e al întregului teatru național, el elaborează puncte de vedere pentru toți artiștii, face educația estetică a tuturor spectatorilor, e în serviciul întregii mișcări, sarcinile sale nu pot fi niciodată partializate.

E cert că, în lumina comandamentelor de partid, a marilor sarcini ideologice ale activității culturale, ne revine tuturor celor ce sîntem legați, într-un fel sau altul, de mișcarea teatrală îndatorirea de a sprijini această splendidă artă în efortul ei spre o calibrare contemporană a creației și spre o cît mai mare apropiere a ei de publicul firesc, care, azi, la noi, e întregul popor.

PROPAGAREA ȘI VALORIFICAREA CREAȚIEI ORIGINALE

■ SINKA
KAROLY

Vă rog să-mi permiteți să supun atenției dumneavoastră cîteva probleme ale activității noastre, care ne frămîntă nu numai pe noi și pe care le consider, de aceea, probleme generale.

„Spune-mi care îți este repertoriul și îți spun ce fel de teatru ai” — se spune pe la noi. Și trebuie să recunoaștem că, de multe ori, cînd sîntem întrebați, dăm răspunsuri evazive, șovăim, revenim, modificăm, în loc de un răspuns dăm explicații. Nu e de competența noastră să căutăm vinovatul și ar fi și dificil de găsit în acest mare mecanism, de funcționarea căruia depinde, în ultimă instanță, eficiența activității politico-educative, a cărei piatră de încercare rămîne contribuția adusă la propagarea și valorificarea creației originale. Dacă nu mă înșel, pe lângă multe preocupări, cele mai spectaculoase rezultate cu care se poate mîndri Direcția instituțiilor de spectacol artistic este serioasa muncă depusă în comandarea, achiziționarea și recomandarea unor texte noi, valoroase, care să acopere o mare gamă tematică, care să dezbată, cît mai

diversificat, problematica, viața, aspirațiile omului societății noastre, harnic și devotat constructor al propriului viitor, preluînd, de fapt, o sarcină a teatrelor, care și ele au această obligație. Un număr imens de piese în premieră absolută au fost jucate în ultimii ani de teatrele noastre (numai la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara s-au jucat de aproape trei ori mai multe piese decît înainte de 1970). Dar, dacă în comandarea de piese noi Direcția instituțiilor de spectacol artistic a reușit, în recomandarea lor, în drumul lor către teatre, se mai întîmpină greutăți. Credem că soluționarea acestei probleme nu este prea dificilă, mai ales cu mijloacele moderne de multiplicare. Nu cred că autorii ar avea ceva împotriva ca piesele lor să fie prezentate pentru prima dată în provincie, unde există o mobilitate mai mare în includerea lor în planul de premiere. Chiar și teatrul nostru se poate mîndri cu o seamă de premiere absolute cu piese originale autohtone.

Teatrele maghiare depun tot efortul pentru a-și aduce contribuția la munca de mo-

delare și formare a conștiințelor oamenilor muncii, pornind de la comunitatea intereselor tuturor locuitorilor acestor meleaguri, cu un profund devotament și atașament față de P.C.R., forța conducătoare a națiunii noastre socialiste. Dramaturgia maghiară din România a obținut în ultimii ani succese remarcabile, într-o diversitate de forme și modalități dramatice, dar cu aceeași gândire, în cadrul umanismului socialist, a căutat și caută să răspundă unor mari întrebări existențiale. Piesele lui Sütő Andras sau Kocsis Istvan vă sînt cu siguranță bine cunoscute tuturor. Dar am dori ca dramaturgii maghiari din România să abordeze cu mai mult curaj tematica contemporană, să scrie mai multe piese inspirate din realitățile noastre imediate, din viața și preocupările oamenilor muncii de naționalitate maghiară, care, în strînsă unire frățească cu poporul român, au de construit același viitor, de apărat aceleași cuceriri.

Nu sîntem adepții festivismului. Dar confruntările periodice au o importanță mare, ele dau posibilitatea unui schimb de opinii, de experiență, au darul de a atrage atenția publicului asupra fenomenului cultural-educativ. Timișoara ar putea fi locul ideal unde, din doi în doi ani, s-ar putea organiza Festivalul dramaturgiei autohtone de imediată actualitate și de apariție recentă: orașul, puternic centru muncitoresc, prin

componența lui, oferă public pentru orice teatru. Spectacolele ar putea fi urmate de rodnice discuții între dramaturgi, realizatori și public; ar putea fi prezenți și delegați ai institutelor de teatru, pentru a cunoaște mai bine provincia, pentru ca absolvenții să se convingă văzînd cu ochii că și în afara Capitalei există largi posibilități de afirmare.

Și (o ultimă propunere), mă adresez redactorilor revistei „Teatrul”. Lăsînd la o parte convingerea mea că această revistă nu acoperă echitabil harta teatrală a țării, în sarcina ei ar intra — și perioada de vară, fără premiere teatrale, este cea mai adecvată — organizarea unor ample dezbateri asupra stagiunilor expirate, încercarea de a desemna, cu riscul inerent al relativității, cel mai bun spectacol, cea mai bună regie, scenografie, interpretare a stagiunii, așa cum în lumea filmului romănesc se procedează cu regularitate în fiecare an.

Am făcut aceste propuneri cu convingerea că, împreună cu multe altele, izvorîte din aceeași grijă și simț al răspunderii pentru cultura României socialiste, pe care o dorim cu toții la nivelul realizărilor din celelalte domenii de activitate, vor contribui la creșterea eficienței muncii noastre, la înflorirea întregii vieți educativ-politice și cultural-artistice.

